

Verslag 2021/01 – Verslag aan de regering

Uitgebracht op eigen initiatief

Artikel 111 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

**Tweede actualisatie van de begroting 2020 – Definitief
begrotingsontwerp 2021**

Inhoud

Inhoud.....	1
Samenvattend.....	1
1 Voorafgaandelijk.....	2
2 Ontvangsten.....	2
2.1 Bijdragen.....	3
2.2 Overheidsfinanciering.....	3
3 Voorafnames.....	5
4 Te financieren behoeften.....	6
5 Begrotingsresultaat.....	7

Samenvattend

De grote impact van de coronacrisis op het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen heeft het Comité de voorbije maanden aangezet tot een striktere opvolging van de financiële en budgettaire situatie van het sociaal statuut. Tegen deze achtergrond brengt het Comité in dit document verslag uit over de tweede actualisatie van de begroting 2020 en het definitief begrotingsontwerp 2021.

De geconsolideerde eindresultaten voor 2020 en 2021 zijn in deze begrotingsoefening negatief. Het Comité merkt op dat dit voor het eerst in jaren is en dat de tekorten toe te schrijven zijn aan de budgettaire impact van de Coronacrisis op het stelsel. Het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen krijgt daarom voor het eerst sinds de invoering van de nieuwe financieringswijze van de sociale zekerheid in 2017, een evenwichtsdotatie toegekend. Tijdens de voorgaande jaren had het stelsel immers geen recht op deze tussenkomst omdat het er telkens in slaagde om een positief begrotingsresultaat te realiseren.

1 Voorafgaandelijk

Klassiek brengt het ABC twee keer per jaar een begrotingsverslag uit, nl. i) bij de opmaak van voorafbeelding en de meerjarenramingen en ii) bij de opmaak van het voorstel van begrotingscontrole.

De grote impact van de coronacrisis op het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen heeft het Comité de voorbije maanden aangezet tot een striktere opvolging van de financiële en budgettaire situatie van het sociaal statuut. Tegen deze achtergrond brengt het Comité in dit document verslag uit over de tweede actualisatie van de begroting 2020 en het definitief begrotingsontwerp 2021.

Deze begrotingsoefening vormt een bijwerking van de begrotingstabel van september 2020¹ en gebeurt rekening houdend met:

- de inflatieparameters die van toepassing waren in september 2020² en,
- de informatie³ die op het moment van bijwerking gekend was door de dienst FIN van het RSVZ.

2 Ontvangsten

Na actualisatie van de gegevens, liggen de geraamde ontvangsten voor 2020 en 2021 respectievelijk 3,9 miljard en 109 miljoen EUR hoger dan ingeschat tijdens de begrotingsoefening van september. Dit is toe te schrijven aan een opwaartse herziening van de ramingen voor de rubrieken 'bijdragen' (2020) en 'overheidsfinanciering' (2020 en 2021).

Tabel 1. Geraamde ontvangsten Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2020-2021

	2020		2021	
	Tweede geactualiseerde begroting (4 ^e aanpassingsblad)	Vershil tweede en eerste geactualiseerde begroting (september 2020)	Definitief begrotingsontwerp	Vershil definitief begrotingsontwerp en definitieve voorafbeelding
Bijdragen	4.007.859.126	386.525.399	4.290.373.012	-411.305.107
Overheidsfinanciering	6.343.392.842	3.537.323.000	3.604.028.656	520.557.390
Diverse ontvangsten	2.540.105	0	2.540.105	0
Financiële opbrengsten	53.268.322	-200.000	52.772.738	-200.000
Totale ontvangsten	10.407.060.395	3.923.648.399	7.949.714.511	109.052.283

Bron: Dienst Financiën, RSVZ

¹ Goedgekeurd door de Raad van Beheer van het RSVZ op 21 oktober 2020.

² Index consumptieprijzen 0,8% (in 2020) en 1,4% (in 2021) en gezondheidsindex 1,1% (in 2020) en 1,3% (in 2021); overschrijding spilindex op 02/2020 en 08/2021

³ De besliste en verwachte maatregelen, de meest recente statistieken, de cijfers opgenomen in de [algemene begrotingstoelichting bij de begrotingen van de ontvangsten en uitgaven voor het begrotingsjaar 2021](#) (13 november 2020)

2.1 Bijdragen

De ramingen van de ontvangsten uit sociale bijdragen worden in deze actualisatie aanzienlijk bijgesteld ten opzichte van de voorgaande begrotingsoefening. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van een bijsturing van het geraamde verlies aan bijdrageontvangsten als gevolg van de soepelere betalingsfaciliteiten, van toepassing in het kader van de Coronacrisis.

Voor 2020 wordt met name het bijdrageverlies als gevolg van de mogelijkheid tot uitstel van betaling minder groot ingeschat. De verwachte ontvangsten uit sociale bijdragen liggen hierdoor ca. 385 miljoen EUR hoger dan in de raming van september.

Voor 2021 wordt daarentegen verwacht dat het bijdrageverlies als gevolg van de soepelere betalingsfaciliteiten groter zal zijn (ca. 327 miljoen EUR) dan eerder ingeschat. De geactualiseerde ramingen houden immers ook rekening met *i)* de impact van de tweede lockdown, alsook met *ii)* de beslissing om zelfstandigen de mogelijkheid te bieden gebruik te maken van een afbetalingsplan van twaalf maanden voor elke kwartaalbijdrage die het voorwerp is geweest van een uitstel van betaling en met *iii)* het negatieve effect op de bijdrageontvangsten van 2021 van de neerwaartse herziening van het bijdrageverlies in 2020 als gevolg van betalingsuitstel.

Tabel 2. Geraamde ontvangsten uit bijdragen Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2020-2021

	2020		2021	
	Tweede geactualiseerde begroting (4 ^e aanpassingsblad)	Vershil tweede en eerste geactualiseerde begroting (september 2020)	Definitief begrotingsontwerp	Vershil definitief begrotingsontwerp en definitieve voorafbeelding
Sociale bijdragen	3.779.531.542	385.019.624	4.037.438.668	-410.356.567
Vennootschapsbijdragen	217.327.584	1.105.775	241.934.344	-1.348.540
Publieke mandatarissen	7.500.000	0	7.500.000	0
2e pensioenpijler	3.500.000	400.000	3.500.000	400.000
Totaal bijdragen	4.007.859.126	386.525.399	4.290.373.012	-411.305.107

Bron: Dienst Financiën, RSVZ

2.2 Overheidsfinanciering

Voor 2020 is de hogere inschatting van de overheidsfinanciering zo goed als volledig het gevolg van de toekenning van een evenwichtsdotatie. Het bedrag ervan werd vastgelegd in functie van het negatieve begrotingsresultaat dat in september 2020 voor het sociaal statuut werd opgetekend. Het Comité merkt op dat het begrotingstekort in het stelsel volledig toe te schrijven is aan de impact van de Coronacrisis⁴.

Voor 2021 werd ten eerste het bedrag van de alternatieve financiering herzien, conform de algemene begrotingstoelichting. Die voorziet voor 2021 :

⁴ Zie ook advies 2020/24 'Bedragen van de evenwichtsdotatie 2019 en 2020' van 24 november 2020

- een forfaitaire toewijzing van de opbrengsten uit BTW en roerende voorheffing. Voor het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen gaat het om respectievelijk 1.459.169 duizend EUR en 693.952 duizend EUR⁵;
- in het kader van de nieuwe financiering van de ziekteverzekering een voorafname op de opbrengsten uit BTW ten belope van 689.868 duizend EUR teneinde de begroting geneeskundige verzorging in evenwicht te brengen⁶;
- de invoering van een jaarlijkse belasting op effectenrekeningen. Van de opbrengst wordt volgens de begrotingsnotificaties 19,9% toegewezen aan het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen als onderdeel van de alternatieve financiering. Voor 2021 stemt dit overeen met een bedrag van 79.172 duizend EUR. De toewijzing van de financieringsbron zal vermoedelijk gecorrigeerd worden tijdens de begrotingscontrole 2021.

In de begroting 2021 werd ten tweede een voorlopig bedrag van 297,6 miljoen EUR aan evenwichtsdotatie ingeschreven. Dit stemt overeen met de kost van een aantal crisismaatregelen die nog niet gekend waren op het moment dat de evenwichtsdotatie voor 2020 werd vastgelegd. Dit bedrag betreft een voorlopige achterstal dat wordt toegekend voor 2020. Tijdens de begrotingscontrole van maart 2021 zal een definitief bedrag worden vastgelegd op grond van de voorlopige realisaties van het jaar 2020, zodat het betreffende begrotingsjaar kan worden afgesloten met een begroting in evenwicht. Tijdens de begrotingscontrole 2021 zal er eveneens in een evenwichtsdotatie m.b.t. 2021 voorzien moeten worden, gegeven het negatief geraamde geconsolideerde eindresultaat.

Tabel 3. Geraamde ontvangsten uit overheidsfinanciering Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2020-2021

	2020		2021	
	Tweede geactualiseerde begroting (4 ^e aanpassingsblad)	Vershil tweede en eerste geactualiseerde begroting (september 2020)	Definitief begrotingsontwerp	Vershil definitief begrotingsontwerp en definitieve voorafbeelding
Rijkstoelage	3.915.360.000	3.537.323.000	681.868.000	297.600.000
• Jaarlijkse rijkstoelage	378.862.000	825.000	384.268.000	0
• Evenwichtsdotatie	3.536.498.000	3.536.498.000	297.600.000	297.600.000
Alternatieve financiering	2.428.032.842	0	2.922.160.656	222.957.390
Totaal overheidsfinanciering	6.343.392.842	3.537.323.000	3.604.028.656	520.557.390

Bron: Dienst Financiën, RSVZ

⁵ Zie ook advies 2020/20 'Ontwerp van programmawet' van 3 november 2020

⁶ Dit is de zogenaamde saldfinanciering ofwel de financiering via de §1 quater, die het verschil moet dekken tussen de financiering van de sector Geneeskundige Verzorging en diens behoeften. De Globale Beheren voorzien in die financiering maar ontvangen alternatieve financiering om die uitgaven te ondervangen.

3 Voorafnames

Zowel in de tweede geactualiseerde begroting 2020 als in het definitief begrotingsontwerp 2021 worden de voorafnames hoger ingeschat dan in de voorgaande begrotingsoefening. De verschillen zijn bijna integraal toe te schrijven aan een hogere raming van de financiële lasten, als gevolg van de negatieve rentevoeten die sinds juni 2020 van toepassing zijn op de lineaire obligaties (OLO's) met een looptijd van 10 jaar.

Daarnaast wenst het Comité voor wat betreft de voorafnames ook de aandacht te vestigen op de besparing van 150 miljoen EUR die in 2021 wordt doorgevoerd op de werking van de federale overheid. Deze bezuiniging zal worden gerealiseerd via een lineaire besparing van 2% op de personeels- en de werkingskredieten van de instellingen^{7,8}. Een bijkomende besparing van jaarlijks 150 miljoen EUR voor de federale overheid is voorzien voor de periode 2022 – 2024, zonder dat de precieze modaliteiten ervan reeds gekend zijn^{9,10}.

Het Comité merkt op dat:

- deze maatregel voor de Openbare Instellingen van Sociale Zekerheid (OISZ-en) een verderzetting betekent van het besparingsbeleid dat reeds geruime tijd geleden werd ingezet en waarvan het ABC in het verleden meermaals heeft aangegeven dat dit een goede werking van het RSVZ dreigt te ondergraven. Sedert 2012¹¹ vestigt het Comité in zijn begrotingsverslagen regelmatig de aandacht op de negatieve gevolgen van de opgelegde besparingen voor de uitvoering van kernopdrachten van het RSVZ.
- deze besparingen worden doorgevoerd bovenop de jaarlijkse onderbenutting die sinds 2012 aan de Openbare Instellingen van Sociale Zekerheid wordt opgelegd en die het voorwerp uitmaakt van een maandelijkse monitoring¹².

Het Comité herhaalt dan ook zijn bezorgdheid over de impact van de opeenvolgende besparingsoperaties voor de goede werking van het RSVZ. Gegeven de uiteenlopende uitdagingen waarmee het RSVZ op dit moment (i.c. impact van de Coronacrisis) maar ook in de toekomst (pensioen, sociale fraude, databeheer, etc.) wordt geconfronteerd, dreigt de aangehouden budgettaire behoedzaamheid waaraan het RSVZ samen met de andere OISZ-en onderworpen wordt, voor de instelling een steeds grotere hinderpaal te vormen voor de performante uitoefening van haar

⁷ Dit percentage wordt verminderd tot 0,89 % voor departementen waar in het kader van het regeerakkoord werd geherinvesteerd of de departementen die in belangrijke mate de sanitaire crisis moeten bestrijden.

⁸ Begrotingsnotificaties van 23 oktober 2020 en de beleidsverklaring van 30 oktober 2020 van de staatssecretaris van Begroting en Consumentenbescherming.

⁹ De besparingen in de periode 2022-2024 zullen niet per definitie een lineair karakter hebben. Aan de verschillende colleges van voorzitters of administrateurs-generaal zal tegen eind februari 2021 ten laatste een uitgewerkt voorstel worden gevraagd om jaarlijks 150 miljoen euro bijkomend te besparen vanaf 2022 tot 2024.

¹⁰ Beleidsverklaring van 30 oktober 2020 van de staatssecretaris van Begroting en Consumentenbescherming omzendbrief (CT/433/2020/27/160-B) van 11 december 2020.

¹¹ Verslag 2012/03 van 5 juli 2012 'Actualisering van de begroting 2012 – Voorafbeelding van de begroting 2013 – Meerjarenramingen 2014-2016'

¹² Zie ook diverse begrotingsverslagen ABC sinds 2012

kernopdrachten en voor de realisatie van haar ambities. Het Comité is ongerust dat dit finaal ten koste kan gaan van een goede dienstverlening aan de zelfstandigen.

Tabel 4. Geraamde voorafnames Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2020 en 2021

	2020		2021	
	Tweede geactualiseerde begroting (4 ^e aanpassingsblad)	Verschil tweede en eerste geactualiseerde begroting	Definitief begrotingsontwerp	Verschil definitief begrotingsontwerp en definitieve voorafbeelding
Administratiekosten	122.797.676	287.967	118.028.330	-436.308
• RSVZ	86.119.577	0	81.355.469	-124.308
• Diensten derden	35.842.311	287.967	35.826.310	-312.000
• Diverse uitgaven RSVZ	835.788	0	846.551	0
Financiële lasten	52.800.000	18.450.000	52.800.000	18.450.000
Transfer RIZIV	160.497.212	0	167.110.634	0
Totale voorafnames	336.094.888	18.737.967	337.938.964	18.013.692

Bron: Dienst Financiën, RSVZ

4 Te financieren behoeften

Ten opzichte van de vorige begrotingsoefening omvatten de te financieren behoeften voor 2020 uitsluitend wijzigingen voor wat betreft de tijdelijke crisismaatregelen Corona. De huidige inschatting - die gebeurd is op basis van de realisaties op datum van 14 december 2020 - ligt bijna 500 miljoen EUR hoger dan de raming van september. De verklaring is te vinden in :

- een verlenging en bijsturing van de tijdelijke crisismaatregelen (waaronder de verdubbeling van de overbruggingsuitkering in bepaalde situaties);
- een nieuwe piek in het gebruik van de maatregelen als gevolg van de tweede lockdown.

Voor 2021 werd de raming van de te financieren behoeften naar boven bijgesteld in functie van enkele recente beslissingen die :

- die voortvloeien uit het federale regeerakkoord (de verhoging van de minimumpensioenen, de afschaffing van de correctiecoëfficiënt, de uitbreiding van het vaderschapsverlof);
- genomen werden in het kader van de Coronacrisis (de tijdelijke versoepeling van het klassiek overbruggingsrecht, de verlenging van de tijdelijke crisismaatregel overbruggingsrecht, de invoering van een nieuw tijdelijk corona-overbruggingsrecht dat de 2 bestaande mechanismen vervangt, de tijdelijke verhoging van de ZIV-uitkering).

Tabel 5. Geraamde behoeften van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen, 2020-2021

	2020		2021	
	Tweede geactualiseerde begroting (4 ^e aanpassingsblad)	Verschil tweede en eerste geactualiseerde begroting	Definitief begrotingsontwerp	Verschil definitief begrotingsontwerp en definitieve voorafbeelding
Pensioenen	4.039.042.405	0	4.224.651.228	93.769.000
ZIV-geneeskundige verzorging	2.551.193.000	0	2.740.152.000	35.417.000
ZIV-uitkeringen	589.400.000	0	611.523.000	6.064.000
Overbruggingsrecht	6.286.832	0	7.677.793	58.153
Vaderschaps- en geboorteverlof	11.434.096	0	16.745.251	5.196.814
Dienstencheques – moederschapshulp	5.667.365	0	5.746.708	0
Uitkering voor mantelzorg	2.699.668	0	2.726.664	0
Overdracht van pensioenrechten - EG	1.800.000	0	1.800.000	0
Asbestfonds	93.096	0	115.000	0
Welvaartsaanpassingen	0	0	44.000.000	0
Tijdelijke corona-maatregelen	2.988.337.327	494.948.751	1.003.636.507	1.003.636.507
Totale te financieren behoeften	10.195.953.789	494.948.751	8.658.774.151	1.144.141.474

Bron: Dienst Financiën, RSVZ

5 Begrotingsresultaat

De geconsolideerde eindresultaten voor 2020 en 2021 zijn in deze begrotingsoefening negatief. Het Comité merkt op dat dit voor het eerst in jaren is en dat de tekorten toe te schrijven zijn aan de budgettaire impact van de Coronacrisis op het stelsel.

Om het tekort in 2020 te ondervangen, krijgt het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen een evenwichtsdotatie toegekend. Het Comité geeft hierbij het volgende aan :

- het bedrag dat tot dusver werd toegewezen, stemt overeen met het tekort dat in september 2020 als gevolg van de Coronacrisis werd opgetekend voor het zelfstandigenstelsel. Het bijkomende tekort, dat na de toewijzing van de evenwichtsdotatie is ontstaan als gevolg van het uitbreken van de tweede golf, wordt bijgevolg nog niet gedekt met het toegekende bedrag. Er is in de begroting 2021 nog een bijkomend bedrag aan evenwichtsdotatie voorzien (cf. 2.2) om voor 2020 alsnog een begroting in evenwicht te bekomen.

- het is voor het eerst sinds de invoering van de nieuwe financieringswijze van de sociale zekerheid in 2017, dat het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen een evenwichtsdotatie krijgt toegekend. Tijdens de voorgaande jaren had het stelsel geen recht op deze tussenkomst omdat het er telkens in slaagde om een positief begrotingsresultaat te realiseren.

Tot slot heeft het Comité eerder kennis genomen van de beslissing om het mechanisme van de evenwichtsdotatie voor onbepaalde duur te verlengen¹³. Voor zover het mechanisme ook in 2021 behouden blijft, gaat het Comité ervan uit dat het opnieuw zal kunnen worden aangewend om een eventueel tekort als gevolg van de Coronacrisis in het stelsel te ondervangen. Zo niet zal men er op een andere manier voor moeten zorgen dat de budgettaire impact van de Coronacrisis in het zelfstandigen- en het werknemersstelsel op eenzelfde wijze kan worden ondervangen¹⁴.

Tabel 6. Saldo van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen, 2020-2021, in EUR

	2020		2021	
	Tweede geactualiseerde begroting (4 ^e aanpassingsblad)	Vershil tweede en eerste geactualiseerde begroting	Definitief begrotingsontwerp	Vershil definitief begrotingsontwerp en definitieve voorafbeelding
Ontvangsten	10.407.060.395	3.923.648.399	7.949.714.511	109.052.283
Voorafnames	336.094.888	18.737.967	337.938.964	18.013.692
Te financieren behoeften	10.195.953.789	494.948.751	8.658.774.151	1.144.141.474
Overdrachten naar RIZIV – voorgaande boekjaren	122.821.296	0	0	0
Geconsolideerd eindresultaat	-247.809.578	3.409.961.681	-1.046.998.604	-1.053.102.883

Bron: Dienst Financiën, RSVZ

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 15 januari 2021 :

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter

¹³ Zie o.m. ABC-advies 2020/20 van 3 november 2020 'Ontwerp van programmawet'

¹⁴ Zie ook ABC-advies 2020/11 van 2 juli 2020 'Impact van de tijdelijke crisismaatregelen voor zelfstandigen op het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen'